

 czacı Fahrettin Duatepe'nin Biyografisi

1915 tarihinde Üsküdar'da doğmuştur. Babası İstiklâl Harbinde Duatepe'de şehit olmuş, dolayısıyla soy adları buradan gelmektedir.

İlk ve orta okula Üsküdar'da devam eden Duatepe, bundan sonra Çengelköy Kuleli Askeri Lisesi'ne geçerek tahsilini burada tamamlamış, İstanbul Askeri Tıbbiye'de Eczacılık Fakültesine devam ederek pek iyi derece ile 1937 yılında diploma almıştır.

Gülhane Tıp Akademisi'nde staj g rdikten sonra, Demirköy ve 15. hudut alayı eczacısı olarak, 1941 yıllarında Diyarbakır ve Malatya sıhhiye deposu müdürlüğünde, 1943 - 1945 yılları arasında Diyarbakır As-

keri Hastanesi Bař eczacılığında, 1945 yılından 1948 yılına kadar yüzbaşı olarak Bitlis Askeri Hastanesi eczacısı, 5 yıl kadar Ankara Mevki Hastanesi'nde baş eczacı olarak vazife g rm ğ, 1953 yılında Binbaşı olduktan sonra askeri görevinden istifa ederek serbest çalışmıştır. Bu tarihlerde Duatepe Laboratuar ve serbest eczane sektöründe çalışmış, Ankara'da Duatepe eczanesini açmıştır. Daha sonra devlet vazifesi olarak 1960 yılında Ankara Nümune Hastanesi'ne baş eczacı olarak atanmış ve 2 senelik bir çalışmadan sonra 1962 yılında Ankara Sağlık Bakanlığı Eczacılık Genel Müdürlüęü'ne getirilmiştir.

Bursada yapılan Bölgeler arası meslek toplantısında F. Duatepe

İzmirde yapılan Bölgeler arası meslek toplantısında F. Duatepe.

Eczacı Fahrettin Duatepe

Kaya TURGUT
Kim. Yük. Müh.

Eczacılık ve Tıbbi Müstahzarlar Genel Müdürü Eczacı Fahrettin Duatepe'nin 18 Mart 1971 günü elim bir trafik kazasında vefat etmesinden bu yana, üç ay gibi bir zaman geçmiş bulunuyor. Bu kısa süre dahi onun kişiliği ve değeri hakkında bir fikir sahibi olmak için kâfi gelmiştir.

Kişiler vardır, bulunduğu yerden güç alır, kendi şahsi değerlerine bu makamın gücünü ilâve ederek büyürler. Kimi insan vardır, bulunduğu yere kendi manevi güçlerini katarak o yeri, o makamı büyütür, şeref verir, güçlendirir. Sayın Fahrettin Duatepe bu ikinci tip insanlardan idi. Göreve başladığı tarihten itibaren her geçen gün daha büyüyerek kendisini kabul ettiren dürüst, mert ve karakter sahibi bir kişi idi. Zor zamanların, güç meselelerin içinde bulundu. Varlığı etrafına güven veriyordu. Hadiseleri, ortaya çıkan meseleleri hal yoluna giderdi. Palyatif tedbirlerle meseleleri hal yoluna hiç gitmedi. Doğru bildiği yol, inanmışsa, en zor yol olsa dahi tatbik etmekten çekinmezdi. Meseleleri ele alırken kendi yorgunluğunu, rahatsızlığını hiç hesaba katmazdı ve kanaatimce büyük meselelerin adamı idi. Olayların büyük insanları yarattığı gibi, insanlar da olayları çözümlenmekle büyürler. Duatepe'nin kaderi böyle bir ortamda gelişti. Yaptığı işlerin değerini yaşayanlar bildiği gibi, zaman daha da kıymetlendirecektir.

Duatepe'nin Genel Müdürlük vazifesini devir aldığı günden bu yana hemen hemen 10 yıl geçmiş bulunuyor.

Sanayide başardığı işlerin kısa bir özetini yapmak icab ederse, şu şekilde sıralıyabiliriz.

1. Sınai Maliyet Sistemi:

Genel Müdürlüğe başladığı tarihte yürürlükte olan 1087 sayılı kararname gelişen şartlar muvacehesinde kifayetsiz kalmış ve sanayi büyük ve haklı şikâyetleri başlamış idi. Duatepe, meselenin Özel Sektör Bakanlar toplantısında görüşülmesi ile kurulması karara bağlanan ve Sağlık Bakanlığı, Sanayi, Maliye, Ticaret Bakanlıkları ile Odalar Birliği temsilcilerinden kurulu komisyonun başkanlığını yapmıştır. 2 yıl süren bir çalışma sonucu ortaya çıkan kararname ile ilâç fiyatlarının Sınai Maliyet esasına göre tekevvünü sağlamıştır.

1968 yılı Mart ayında başlayan tatbikatı geceli gündüzlü bir çalışma ile 10 gün zarfında nihayete erdirmek başarısını göstermiştir.

1970 yılı Ağustos ayında vuku bulan devalüasyon sonucu zaruri olarak yeniden 3000 müstazara fiat tatbikatı yapılmıştır. Her iki tatbikat ta sanayi gelişmesi için lüzumlu imkânları sağladığı gibi bulunduğu makam icabı ve bir halk çocuğu olarak halk sağlığı yolunda halka ucuz ilâç vermeyi de başarmıştır İki kutup gibi görünen bu iki ana prensibi bağdaştırmak Duatepe'nin kişiliğinin başarısıdır.

2. Ham Madde Kontrolü:

Duatepe, memlekete ithal edilen ve zaman zaman farklılıklar göster-

ren ilâç ham maddelerini kontrol altına almış ve onları bir endeks fiyatına bağlayarak memlekete ucuz ham madde getirilmesini ve önemli bir döviz tasarrufunu sağlamıştır. Bu kontrolü temin ederken gayri meşru rekabetleri önlemesi ve firmalar arası münasebetlerde monopolü kaldırması hem yerli sanayiye hem de yurt ekonomisinin yararına olmuştur.

3. Ham Madde İmali Konusu:

Duatepe'nin başardığı ve İlâç Sanayiine katettirdiği en önemli adımlardan biridir. Kalkınma Plânlarına koydurduğu hükümlerle yurtda ham madde imalinin gerçekleşmesine büyük katkıda bulunmuş ve imkân hazırlamıştır. İlk yerli ham madde fabrikası zamanında gerçekleşmiş ve işletmeye açılmıştır.

4. İhracat Konusu:

Uzun yılların hayali, Duatepe'nin kişiliği ve yurtsever düşünüş ve davranışı ile gerçekleşmiştir. Bu meselenin oluşumu Duatepe'nin mizacını en iyi belirtebilen bir olaydır. İhracat konusunda, plânlama ve Meclis Araştırma Komiskonunun Rapordaki temennileri basit ve mantıklı bir çözüm yolu ile gerçekleştirdi.

İhracatın ancak enternasyonal hüviyetteki yabancı sermayeli müesseseler tarafından yapılabileceği gerçeğinden hareket eden Duatepe, ithal edilen ham madde kadar ihracat formülü ile durumu ortaya koydu. Yabancı sermayeli müesseselerin direnişini, Maliye Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Dış İşleri Bakanlığı hattâ Devlet Plânlama Teşkilâtının desteklemesine rağmen meseleye olan vukufu ve kararlı davranışı, neticeyi yurt menfaatine uygun şekilde çözümü sağlamıştır.

İlk yıl 3,5 milyon dolar olan protokole bağladığı ihracatın her yıl ar-

tarak 5 yıl içinde tüm ilâç ham maddesi ithalâtını karşılayabileceğini ümit ediyordu.

5. Yabancı Sermaye Konusu:

Göreve başladığı tarihten bu yana ilâç sanayiine yeni yabancı sermaye girişini önleyecek tedbirleri kalkınma plânlarına koydurmuş ve bu suretle yerli sanayiye gelişmesine imkân hazırlamıştır.

Zamanında yeni yabancı sermaye girişi olmamıştır. Sadece 2 yabancı sermayeli müessesenin genişleme ve yatırımlarına mani olamamıştır. Yabancı sermayeli müesseselerin yerli müesseselere karşı saygılı davranmaları zaruretini onlara telkin etmiştir. Yabancı sermayenin (bilhassa ham madde sahasında) yerli sermayenin yapabileceği veya yapmak istediği sahalara girmemesine özel bir dikkat göstermiştir.

6. Meslekî Deontoloji:

Duatepe, Eczacılık ve Tıbbî Müstahzarlar Genel Müdürlüğüne başladığı günden itibaren mesleği onore edecek davranışlarda bulunmuştur. Bakanlık ile meslekî teşekküller arasında köprü olmuş ve mesleğin ana davalarında teşekküllerin ön plânda bulunması prensibi ile hareket etmiştir. Alacağı her tedbirde teşekküllerle tartışmada bulunmuş, düşünce ve danışmalara büyük önem vermiştir. Bu davranışları ile müesseselerin teşekkülleri etrafında toplanmalarını dolayısı ile güçlenmelerini ve seslerini duyurabilmelerini sağlamıştır.

Müesseselerin kendilerine ait meselelerinde aracı istememiş, onların her derdinin direkt olarak kendisi ile görüşmelerini sağlamıştır. Davranışlarında dostluk ile işi ayırabilen nadir insanlardan biri idi.

7. İlaç Sanayii Özel İhtisas Komisyonu Raporu:

Zamanına kadar herhangi bir araştırmaya ve etüde tabi tutulmaksızın sadece eleştirilen ve üzerinde polemik yapılan ilaç sanayiinin ilk defa olarak geniş çapta bir envanterinin yapılmasını ve çeşitli yönleri ile incelenerek bir rapor haline getirilmesini temin etti. Başkanlığını yaptığı Özel İhtisas komisyonu onun sayesinde lüzumlu bilgileri toplayarak raporunu hazırlayabilmiştir. Rapor bilahâre Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu raporunun iskeletini teşkil etmiştir.

Otomatik Transferler ve Acil İhtiyaç kotası Döviz sıkıntısı çeken ve dolayısı ile transfer gecikmelerinin olağan olduğu memleketimizde ilaç ham maddeleri herhangi transfer zorluğuna uğramamıştır. İthal taleplerinin birkaç günde transferi ile memleket ilaçsız kalmadığı gibi ilaç fabrikalarında takatlerinin üstünde bir stok ile çalışma zorunluğundan kurtulmuşlardır. Bilhassa yerli sermayeli müesseseler için önemli olan bu husus küçümsenmiyecek bir başarıdır.

Acil İhtiyaçlar kotası da keza Duatepe'nin aynı paraleldeki bir başarısı, mesleğine olan ilgisidir. Bilhassa ilaç endüstrisinin yenilenme, yedek parça ve acil kontrol ve makine yatırımlarının imkân nispetinde karşılandığı bu kota sanayi için büyük bir imkân olmuştur.

Duatepe'nin kısaca özetlemeye çalıştığımız bu ana konular yanında mesleğe yapmak istediği hizmetleri veya yaptıklarını ifade etmek güç oluyor. 1262 sayılı kanunun günün ihtiyaçlarına göre değiştirilmesi, ham madde ithalatının rasyonel hale getirilmesi, ihracatın daha büyük hacimlere erişmesi, ruhsat komisyonunun daha iyi ve muntazam çalışır hale getirilmesi, merkezi kontrol laboratuvarı konuları çokça bahsettiği konulardan idi.

Kendisinden daha büyük hizmetlerin beklendiği bir sırada elim kaybı Eczacılık camiasında büyük sarsıntılar doğurabilecek niteliktedir. Bilhassa Sağlık Bakanının, yeni olduğu, müsteşarının bulunmadığı ve yerine geçecek bir Genel Müdürün bulunmadığı şu dönemde, meselelere olan vukufu, dürüstlüğü 10 yıllık bir tecrübenin ışığı altında kendisini her zamankinden daha fazla aratmaktadır.

Soyadını taşıdığı tepede kurtuluş ve istiklâl uğruna şehit düşen şerefli ve vatanperver bir babanın oğlu olan Duatepe, babasına lâyık bir insan, bir vatanperver olarak yaşadı. Çok sevdiği mesleği için gide gele aşındırdığı İstanbul - Ankara yolunda vazifesi uğruna şehid oldu. Kendisi ile çetin tartışmalarda bulunmuş, ihtilâflara düşmüş kişilerin dahi saygı ile andıkları aziz ve değerli varlığımız, büyüğümüz Eczacı Fahrettin Duatepe'ye ebedî istirahatgâhında Tanrı'dan rahmet dilerim.